

«Призначення людини на землі — бути людиною. Тоді буде і професіонал» —

вважає головний диригент Львівського національного академічного театру опери і балету імені Соломії Крушельницької Михайло ДУТЧАК

— Дивне відчуття мене наповнює: ця цифра не має до мене жодного стосунку, — каже Михайло Михайлович. — Можливо, це прозвучить і банально, але я почуваюся, як ніколи, молодим: так сьогодні цікаво й легко мені працювати. До того ж вважаю, що моя мрія не лише здійснилася. Вона щодня розкривається новими гранями в усьому багатстві творчого життя диригента.

— А ви мріяли стати саме диригентом?

— Із певного моменту — так. У Бродях, де минуло моє дитинство, я пізнавав багато цікавого. Але музичної школи, на жаль, там не було. Та щойно вона відкрилася, я відразу запи-

Головному диригенту Львівського театру опери і балету імені Соломії Крушельницької Михайлові Дутчаку виповнилося 60 років. В його кабінеті ще повно свіжих квітів. На столі — вітальні телеграми, а неподалік у кутку видніється цифра «60». Вона красувалася на сцені під час ювілейних урочистостей маестро.

сався. І був серед перших її випускників. До нас ставилися з повагою і діти, і дорослі. Я не роздумував, де продовжити навчання — саме у Львівському музично-педагогічному училищі імені Філарета Колесси, де мав здобути професію вчителя музики. Ми регулярно відвідували вистави в оперному театрі та концерти у філармонії. Викладачі нас до цього захоували й усе контролювали. Я був старостою, тому не мав права щось пропустити, показував приклад. Чітко пригадую одну мить. Сиджу на виставі в оперному. Музика хвилює до глибини душі. За диригентським пультом Руслан Дорожівський. І в голові промайнуло: «От би й мені...». Я навіть подумки не довершив речення, сам злякався свого бажання. Відтак моя мета була визначена.

У нашому училищі панувала особлива, неймовірно творча атмосфера. Директор Михайло Радушкін строго й з любов'ю керував усіма процесами. Надзвичайно вимогливими та закоханими у свою професію були педагоги, зокрема хормейстри Євген Федоренко, Богдан Завойський, Борис Котайло, Михайло Телюк. Ми співали багато різної музики, класичної та сучасної, в тому числі львівських композиторів. Організовували творчі вечори й щорічні звіти на сцені філармонії. Це все незабутнє.

Наше училище дало старт у музичні висоти багатьом відомим митцям, як-от: Стефан Турчак, Іван Гамкало, Тарас Микитка, сестри Байко — всі народні артисти України, Орест Кураш та інші.

— 6 грудня 2013-го виповнилося 110 років від дня народження видатного диригента Миколи Колесси. Ви навчались у його класі?

— Так, коли я вступив до Львівської консерваторії, то обрав диригування й відвіду-

вав заняття у Миколи Колесси. Проте потрапив до класу професора Лариси Бобер — високопрофесійного, вольового та вимогливого педагога. Зберігаю велику вдячність до цих своїх учителів.

— Дуже часто диригент починається із суфлерської будки. І вас ця доля не минула...

— Тоді я був студентом 4-го курсу. Мій старший колега Ярема Скібінський уже працював у театрі, 10 років був там суфлером. Коли мав виїжджати на стажування в Большой до Москви, запропонував мені своє місце. І я погодився. Головним диригентом був Ігор Лацанич — метр в оперному жанрі. Він сказав коротко і ясно: «Найближчими роками диригувати й не думай. Будка — і край».

Минуло два роки, і я почав диригувати, спочатку — дитячими виставами. У 1987 році вже мав свою першу постановку, котру прийняв як

Філія журналу Віне

Михайло ДУТЧАК — заслужений діяч мистецтв України. Із 1976 року працює у Львівському національному академічному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької: спочатку — суфлером, з 1978 року — асистентом диригента, з 1998-го — диригентом, із 2001-го — головним диригентом. Має в репертуарі понад півсотні опер та балетів. Зробив постановки опер «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «Наталка Полтавка» М. Лисенка, «Мойсей» М. Скорика, «Травіата» й «Бал-маскарад» Дж. Верді, «Орфей і Еврідіка» Х.-В. Глюка, оперети «Циганський барон» Й. Штрауса, балетів «Лілея» К. Данькевича, «Лісова пісня» М. Скорульського, «Повернення Баттерфляй» М. Скорика — Дж. Пуччіні та ін.

Лауреат премії «Слава Львова» (2001 р.). Проводив майстер-класи для молодих оперних диригентів Європи та Азії у місті Бургасі (Болгарія, 2009 р.). Гастролював у Польщі, Франції, Австрії, Німеччині, Катарі.

Дж. Верді. «Бал-маскарад». 12 листопада 2011 року

подарунок долі. Той «Запорожець за Дунаєм» і досі йде в нашому театрі й має успіх у глядачів.

– І все-таки яка була на той час можливість здобути практичні навички диригента, адже молодим диригентам-початківцям сьогодні жодний театр не наважиться довірити керування оперою?

– Коли відбувалося моє становлення як диригента, діяла чудова система підвищення кваліфікації для молодих диригентів, режисерів і навіть директорів театрів. Відбирали перспективних і відправляли до Києва, Москви, Петербурга. Інспектор Міністерства культури України настійно радила їхати до Москви, казала, що там вищий трамплін. А я хотів тільки до Стефана Турчака й щасливий, що пройшов вишкіл у нього в 1983–1985 роках.

– Вам першому вдалося поставити раніше нікому не відому оперу Мирослава Скорика «Мойсей». Розкажіть про цю співпрацю.

– Це було першопрочитання, коли працюється складніше, але цікавіше. Треба було багато думати, щоб зрозуміти задум композитора, багато спілкуватися з ним. Він прислухався до певних пропозицій, навіть змінив теситуру в деяких місцях для головної партії. Як відомо, опера «Мойсей» отримала фінансову підтримку й благословення Папи Римського Іоанна Павла II. А творці вистави – подяку понтифіка під час його приїзду до Львова в червні 2001 року, відразу після прапрем'єри.

– Чи близькі вам слова Густава Малера про те, що найкраще в музиці – не в нотах.

– Відомо, що можна виконати музичний твір технічно дуже добре, але він не зачепить вашого серця. А можна вкласти в нього такі духовні інгредієнти, що дух кожного захопить. Це вкрай важливо розуміти. І не тільки диригентів, а й артистам оркестру,

солістам, щоби вкладати у гру, спів своє розуміння й емоції. Тому я вітаю творчість співаків, їхнє прагнення додавати своє в інтерпретації образів. Чим вдумливіший соліст, тим цікавіше з ним. Він дискутує, переконує. І це є творчість, де народжується нове, нестереотипне, нетрафаретне.

– Як на вашу творчість вплинули театральні художники?

– Нашому театрові пощастило з художниками. Сценографія Львівської національної опери знама у світі. Хоч би де ми виступали – у себе вдома чи в інших театрах, завжди лунають оплески, щойно відкривається завіса. Славним був наш корифей Євген Лисик, славі його учні Тадей і Михайло Риндзакі. Мені пощастило працювати з Євгеном Микитовичем, бо я був другим диригентом під час постановки балету «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва. Мені дуже комфортно в тандемі з Риндзакі. Вони мої творчі брати, дорожу їхньою дружбою й підтримкою. Коли приступаємо до нової вистави, багато дискутуємо і радіємося.

– У вашому репертуарі більше опер...

– Я люблю і балет, тим паче що в нашому театрі балетна трупа дуже хороша, постійно омолоджується. Я чимало диригував балетними виставами в різні роки, маю кілька балетних постановок. Остання – «Повернення Баттерфляй». Музику на основі оперних арій із опер Дж. Пуччіні написав Мирослав Скорик. Саме для нашого театру. Твір розповідає про мистецьке життя Солоні Крушельницької, зоряне ім'я якої має наш театр. Ми увічнюємо її пам'ять – у фестивалях оперного мистецтва (минулого року відбувся тринадцятий за ліком) та в конкурсах (цьогоріч проведемо п'ятий). Встановили її скульптурний портрет у дзеркальній залі театру та музеї театру «Ла Скала».

Як твердо переконана моя донька, якби мені не треба було ходити на роботу, я переважно лежала б на дивані та читала б улюблені фантастики й фентезі. Або дивилася архаїчне кіно – залежно від настрою. Але, річ у тім, що наразі встигаю і перше, і друге, і третє. І ще багато чого. Причому все – з великим задоволенням. Тож про яке непоєднання роботи та сім'ї може йтися?!

Наталка СЕМІВОЛОС,
заступник заввідділу, літредактор.

– Чи досить, на вашу думку, було нових постановок у нашому театрі торік?

– Не кожний оперний театр може похвалитися повноцінною постановкою двох опер і одного балету. Незважаючи на економічну кризу, завдяки старанням нашого генерального директора Тадея Едера ми спромоглися на дві розкішні прем'єри – оперу «Чарівна флейта» В.-А. Моцарта (диригент – заслужений артист України Мирон Юсіпович) і оперету «Циганський барон» Й. Штрауса. Під Новий рік поставили балет для дітей «Білосніжка та семеро гномів» Б. Павловського (балетмейстер – заслужений артист України Ігор Храмов), яким дітки насолоджуються під час шкільних зимових канікул. Тепер плануємо провести низку заходів, присвячених 200-річчю Тараса Шевченка.

– І на завершення нашої розмови можна запропонувати вам тест?

– Звичайно. Це мені дуже цікаво, прошу.

– Якби до вас на вулиці підійшов незнайомий і запитав, хто ви є, що б ви йому відповіли: «Я – людина, чи я – диригент?».

– У мене є давній друг, який служив у компартійній системі, і він мене завжди настановляв: «Запомни, Миша, хороший чоловік – не професія». Я з ним ніколи не погоджувався, бо вважаю, що головне призначення людини на землі – насамперед бути людиною. Це та основна програма, яку нам подарував Господь. Без гідної людини ніколи не буде жодного професіонала.

– Вас привітав із ювілеєм увесь творчий колектив кантатою «Карміна Бурана» Карла Орфа. Бажаємо вам нових творчих злетів!

– Дякую.

Розмову вела
Надія ТРУШ.
Фото Олени ХРАМОВОЇ.

Кантатою «Карміна Бурана» Карла Орфа колектив привітав Михайла Дудчака з ювілеєм